

Het financieel crisisplan geeft een beschrijving van de maatregelen die het bestuur op korte termijn effectief kan inzetten indien de beleidsdekkingsgraad zich bevindt onder kritische waarden of zeer snel daalt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de primaire doelstellingen van het fonds (het verstrekken van pensioen aan de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden) in gevaar zou kunnen komen.

Het financieel crisisplan moet worden gezien als een leidraad. Het bestuur zal concrete maatregelen altijd afstemmen op de aard van de crisis en de omstandigheden van dat moment, vergezeld van een motivering waarom eventueel van de leidraad wordt afgeweken.

1. Crisis en zorgwekkende situaties

Het bestuur maakt onderscheid tussen crisissituaties en minder ernstige, maar wel zorgwekkende situaties.

1.1 Beschrijving crisissituatie

Het bestuur onderkent twee crisissituaties: crisis en een zware crisis.

Crisis

Volgens het bestuur is er sprake van een crisis als de beleidsdekkingsgraad gedurende 3 maanden lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad of de actuele dekkingsgraad gedurende 3 maanden lager is dan 97,5%.

Zware crisis

Er is sprake van een zware crisis wanneer

- het fonds 5 jaar achtereen een dekkingstekort heeft en het actuele eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen;
- de beleidsdekkingsgraad 3 maanden achter elkaar niet binnen de wettelijke termijn kan herstellen tot de vereiste dekkingsgraad. Om te kunnen bepalen wanneer dit het geval is, wordt een zogenaamde kritische dekkingsgraad berekend. De kritische dekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij het fonds, met het door het bestuur verwachte rendement en de door DNB vastgestelde rentetermijnstructuur (RTS), nog juist aan het vereiste vermogen kan voldoen binnen de vastgestelde hersteltermijn. Als het fonds op een peilmoment (periode van 3 maanden) lager uitkomt dan de kritische dekkingsgraad, is er sprake van een zware crisis.

Einde crisissituatie

Een crisissituatie is beëindigd op het moment dat het bestuur vaststelt dat de beleidsdekkingsgraad drie opeenvolgende kwartaaleinden hoger is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Een zware crisis is beëindigd indien de beleidsdekkingsgraad per einde van een jaar boven de kritische dekkingsgraad ligt.

Welke risico's, die naar een crisissituatie kunnen leiden, loopt het fonds?

Dit betreft met name ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten. Te denken valt aan een zware daling van aandelenkoersen of een forse daling van de rente. Bij het in deze ABTN beschreven beleggingsbeleid zou een daling van de aandelenbeurzen met 25% of een daling van de rente met 0,6% de dekkingsgraad met ongeveer 10% punt doen dalen.

Signaleringsgrenzen dekkingsgraad

Het bestuur heeft een aantal signaleringsgrenzen voor de dekkingsgraad bepaald, waarbij om alertheid van het bestuur wordt gevraagd. Deze signaleringsgrenzen zijn een dekkingsgraad die 3 maanden lager is dan 105% respectievelijk 100%. Het bestuur zal bij daling onder deze grenzen de ontstane situatie in een bestuursvergadering uitvoerig bespreken, zonder dat het noodzakelijkerwijs tot het nemen van maatregelen overgaat. De 100% is gekozen, omdat onder dit niveau het fonds verlies maakt op de pensioenuitkeringen.

1.2 Zorgwekkende situaties

Een tekortschietende premie

De hoogte van de benodigde premie is sterk afhankelijk van de rente. Het zou hierdoor voor kunnen komen dat de benodigde premie hoger uitkomt dan sociale partners bereid zijn te betalen. Indien hier-voor geen oplossing gevonden kan worden, betekent dit dat de opbouw van de pensioenaanspraken van actieve deelnemers verlaagd moet worden.

Een achterstand in de toekenning van toeslagen van meer dan 10%

Het fonds probeert ieder jaar de opgebouwde pensioenen en de pensioenuitkeringen te verhogen met de loonontwikkeling respectievelijk de prijsstijging. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre de pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd. Indien de dekkingsgraad onder de 110% ligt wordt er geen toeslag verleend.

Het niet toekennen van toeslagen betekent voor deelnemers een koopkrachtverlies. Het bestuur is van mening dat als de achterstand op het toekennen van toeslagen boven de 10% komt, er sprake is van een aanzienlijke achteruitgang van koopkracht. Dit is voor het bestuur een zorgwekkende situatie.

2. Maatregelen en mate van inzetbaarheid

Het is vanzelfsprekend dat het van groot belang is te voorkomen dat het fonds in een crisissituatie of in een zorgwekkende situatie belandt. Derhalve wordt voortdurend gekeken naar ontwikkelingen en risico's op de financiële markten en of het fonds naar aanleiding daarvan de beleggingen zou moeten aanpassen. Dat geldt zeker indien de dekkingsgraad van het fonds in de buurt komt van de in paragraaf 1.1 genoemde signaleringsgrenzen. Daarnaast worden de financiële risico's en de effectiviteit van de verschillende beleidsinstrumenten periodiek op een structurele wijze geëvalueerd middels een Asset Liability Management (ALM)-studie.

De maatregelen die ter beschikking staan, op volgorde van inzetbaarheid, zijn:

- **Beperken of niet toekennen van toeslagen.** Het toekennen van toeslagen is voorwaardelijk. Dit biedt het fonds de mogelijkheid om geen of gedeeltelijke toeslagen toe te kennen. Er is een indexatiestafel vastgesteld waarin is bepaald dat indien de dekkingsgraad onder 110% ligt, er geen toeslagen zullen worden toegekend.
- **Versobering van de pensioenregeling.** Indien de (kostendekkende) premie tot, in de ogen van sociale partners, onaanvaardbare hoogte stijgt, kan besloten worden om de pensioenopbouw te verlagen. De pensioenopbouw zal niet verlaagd worden om de dekkingsgraad te verbeteren.
- **Korten van pensioenaanspraken en –rechten.** Dit is een uiterst redmiddel dat is voorzien in artikel 10 uit onderdeel A van de pensioenregeling. Naar verwachting zal het bestuur tot deze maatregel moeten overgaan indien de dekkingsgraad lager is dan de kritische dekkingsgraad.

De tabel hierna geeft een overzicht van de maatregelen en in welke situaties die toegepast kunnen worden. De volgorde wordt aangegeven door de nummering achter het kruisje.

Maatregel	Situatie			
	Tekortschietende premie	10% Indexatie achterstand	Crisis	Zware crisis
Geen toeslag toekennen			X1	X1
Vermindering pensioenopbouw	X1			
Korten				X2

Het fonds houdt de doorgevoerde kortingen en de niet toegekende toeslagen bij.

Het bestuur zal jaarlijks aan de hand van de financiële positie van het fonds beoordelen of kortingen ingehaald kunnen worden. Hierbij worden de zelfde uitgangspunten gehanteerd als bij inhaalindexatie:

- alleen kortingen inhalen bij deelnemers die daadwerkelijk gekort zijn;
- toekenning naar rato van de totale korting;
- geen kortingen laten vervallen.

Wat betreft niet toegekende toeslagen streeft het bestuur ernaar om de gemiste toeslagen in te halen. Niet toegekende toeslagen kunnen pas worden ingehaald als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de toekomstbestendige indexatie dekkingsgraad. Het bestuur zal, indien deze situatie zich voordoet, jaarlijks beslissen of, in hoeverre en welke van de niet toegekende toeslagen ingehaald worden en aan wie deze zullen worden toegekend. Het bestuur hanteert hierbij de volgende uitgangspunten:

- alleen inhaalindexatie toekennen aan deelnemers die daadwerkelijk een achterstand hebben;
- toekenning naar rato van de achterstand;
- geen indexatieachterstanden laten vervallen.

3. Effectiviteit en belangenafweging

Het bestuur van het fonds behartigt de belangen van alle deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en werkgever en houdt daarmee ook rekening bij het toepassen van de verschillende maatregelen tijdens een crisissituatie. In het onderstaande overzicht wordt van een aantal maatregelen de effectiviteit aangegeven en welke groep(en) belanghebbenden bij een bepaalde maatregel word(t)(en) getroffen.

Maatregel	Voorbeeld hoogte	Effect op dekkingsgraad	Belanghebbenden			
			Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden	Werkgever
Geen toeslag toekennen	2%	2%	X	X	X	
Vermindering pensioenopbouw	0,2%-punt	0,1%	X			
Korten	2%	2%	X	X	X	

Bij het niet toekennen van toeslagen dient aangetekend te worden dat hierdoor de dekkingsgraad niet direct verbetert, maar dat bij het wel toekennen de dekkingsgraad zou verslechteren.

4. Communicatie

Communicatie van het financiële crisisplan

Het financiële crisisplan vormt onderdeel van de ABTN. De ABTN wordt ter beschikking gesteld aan het verantwoordingsorgaan, de toezichthouder en de werkgever.

Van het crisisplan is een verkorte versie gemaakt die in het informatiebulletin Pensioenblik is gepubliceerd en op de website is geplaatst. In geval van ingrijpende wijzigingen zal wederom een herziene verkorte versie in een Pensioenblik gepubliceerd worden.

Communicatie in geval van een crisissituatie

Het fonds publiceert maandelijks de beleidsdekkingsgraad op de website. Hierbij zal apart melding gemaakt worden indien de dekkingsgraad onder de signaleringsgrenzen komt.

Indien het fonds terecht komt in de situatie van een zware crisis, zal het fonds alle deelnemers, het verantwoordingsorgaan, de Groepsondernemingsraad (GOR), haar adviseurs en de werkgever hierover informeren. Aan deelnemers zal een brief of een apart bulletin verstuurd worden. Deze communicatie zal uiteraard ook op de website geplaatst worden.

De door het bestuur genomen maatregelen zullen binnen twee weken na het besluit met het Verantwoordingsorgaan worden overlegd en binnen een maand met (betreffende) deelnemers worden gecommuniceerd. Deze communicatie zal ook op de Website worden geplaatst.

5. Besluitvorming

Het signaleren van de crisissituatie gebeurt door middel van de reguliere maand- en kwartaal rapportage. Deze rapportages worden in de bestuursvergaderingen besproken.

Indien de situatie van een crisis of zware crisis zich voordoet kan het bestuur direct maatregelen overwegen en deze aankondigen. Aan de hand van het dekkingsgraadsjabloon zal het effect van de maatregelen bekeken worden. Het bestuur zal in principe overgaan tot het nemen van deze maatregelen als bij de opstelling van het herstelplan blijkt dat dit nog steeds noodzakelijk is.

Het bestuur beslist jaarlijks in een bestuursvergadering over het toekennen van toeslagen en de vaststelling van de premie voor het komende jaar. Mocht hierdoor één van de beschreven zorgwekkende situaties ontstaan dan zal het bestuur dit terstond signaleren.

6. Toetsing crisisplan

Het crisisplan van het fonds is opgenomen in de ABTN. De ABTN wordt jaarlijks (zo nodig) aangepast en vastgesteld. De effectiviteit van het crisisplan zal worden beoordeeld, nadat zich een crisis heeft voorgedaan en het crisisplan ten uitvoer is gebracht. Deze beoordeling zal plaatsvinden in overleg met de actuaris.